

55388

ÉRTEKEZÉSEK
A TERMÉSZETTUDOMÁNYOK KÖRÉBŐL.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

A III. OSZTÁLY RENDELETÉBŐL

SZERKESZTI

SZABÓ JÓZSEF,

OSZTÁLYTITKÁR

IX. KÖTET. V. SZÁM. 1879.



U J A D A T O K
MAGYARHON KRYPTOGAM VIRÁNYÁHOZ

az 1878. évből.

IRTA

HAZSLINSZKY FRIGYES

R. TAG.

(Beterjesztette a III. osztály ülésén 1879. január 20. Gönczy P.)

— Ára 10 Kr. —

BUDAPEST, 1879.

A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(Az Akadémia épületében.)

É R T E K E Z É S E K

a természettudományok köréből.

Első kötet. 1867–1870.

I. Az Ozon képződéséről gyors égéseknél. — A polhorai sósforrás vegyelemzése. Th a n. 12 kr. — II. A közép idegrendszer szürke Állományának és egyes ideggyökök eredeteinek tájviszonyai. L e n h o s s é k. 12 kr. — III. Az állattenyésztés fontossága s jelenlegi állása Magyarországon. Z l a m á l. 30 kr. — IV. Két új szemmérészeti mód. J e n d r á s s i k. 70 kr. — V. A magnetikai lehajlás megméréséről. S c h e n z l. 30 kr. — VI. A gázok összenyomhatóságáról. A k i n. 10 kr. — VII. A Szénéleg Kénegről. Th a n. 10 kr. — VIII. Két új kén-savas Káli-Kadmium kettőssónak jegeczalakjairól. K r e n n e r. 15 kr. — IX. Adatok a hagymáz oktanához. R ó z s a y. 20 kr. — X. Faraday Mihály. A k i n. 10 kr. — XI. Jelentés a London- és Berlinből az Akadémiának küldött meteoritekről. S z a b ó. 10 kr. — XII. A magyarországi egyenesröpűek magánrajza. F r i v a l d s z k y. 1 frt 50 kr. — XIII. A féloldali ideges főfájás. F r o m m h o l d. 10 kr. — XIV. A harkányi kénes víz vegyelemzése. Th a n. 20 kr. — XV. A szulinyi ásványvíz vegyelemzése. L e n g y e l. 10 kr. — XVI. A testegyenészet újabb haladása s tudományos állása napjainkban, három kiválóbb köresettel felvilágosítva. B a t i z f a l v y. 25 kr. — XVII. A górcső alkalmazása a közzettanban. K o c h. 30 kr. — XVIII. Adatok a járványok oki viszonyaiboz R ó z s a y. 15 kr. — XIX. A sili-kátok formulázásáról. W a r t h a. 10 kr.

Második kötet. 1870–1871.

I. Az állati munka és annak forrása. S a y. 10 kr. — II. A mész geológiai és technikai jelentősége Magyarországon. B. M e d n y á n s z k y. 20 kr. — III. Tapasztalataim a szeszes italokkal, valamint a dohánynyal való visszaélésekről mint a láttompulat okáról. H i r s c h l e r. 80 kr. — IV. A hangrezgés intensitá s á n a k m é r é s é r ő l. H e l l e r. 12 kr. — V. Hő és nehézkedés. G r e g u s s. 12 kr. — VI. A Ceratozamia himsejtjeinek kifejlődése és alkatáról. J u r á n y i. 40 kr. — VII. A kettős torzszülés bonczatana. S c h e i b e r. 30 kr. — VIII. A Pilobolus gombának fejlődése- és alakjairól. K l e i n. 15 kr. — IX. Oedogonium diplandrum s a n e m z s i f o l y a m a t e m o s z a t n á l. J u r á n y i. 35 kr. — X. Tapasztalataim az artézi szőkőkutak furása körül. Z s i g m o n d y. 50 kr. — XI. Néhány Floridea Kristalloidjairól. K l e i n. 25 kr. — XII. Az Oedogonium diplandrum (Jur.) termékenyített petesejtjéről. J u r á n y i. 25 kr. — XIII. Az esztergomi búrányrétegek és a kisczelli tállyag földtanikora. H a n t k e n. 10 kr. — XIV. Sauer Ignác emléke. D r. P o o r. 25 kr. — XV. Górcsővi közzetvizsgálatok. K o c h. 40 kr.

Harmadik kötet. 1872.

I. A kapaszkodó hajózásról. K e n e s s e y. 20 kr. II. Emlékezés Neilreich Ágostról. H a z s l i n s z k y. 10 kr. III. Frivaldszky Imre életrajza. N e n d t v i c h. 20 kr. IV. Adat a szaruhártya gyurmájába lerakodott festanyag ismertetéséhez. H i r s c h l e r. 20 kr. V. Közlemények a m. k. egyetem vegytani intézetéből. D r. F l e i s c h e r és D r. S t e i n e r r é s z é r ő l. E l ő t e r j e s z t i Th a n. 20 kr. — VI. Közlemények a m. k. egyetem vegytani intézetéből, saját maga, valamint D r. L e n g y e l és D r. R o h r b a c h r é s z é r ő l. E l ő t e r j e s z t i Th a n. 10 kr. — VII. Emlékezés Flór Ferencz telett. D r. P o o r. 10 kr. — VIII. Az ásványok olvadásának új meghatározási

chr 22

ÚJ ADATOK
MAGYARHON
KRYPTOGRAM VIRÁNYÁHOZ
az 1878. évből.

IRTA

HAZSLINSZKY FRIGYES

R. TAG.

(Beterjesztette a III. osztály ülésén 1879. január 20. Gönczy P.)

BUDAPEST, 1879.

A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA,

(Az Akadémia épületében.)



BUDAPEST SZÉKES FŐVÁROS
KÖNYVTÁRA.

Beszerzési napló

évszám: 1893

folyószám: 289

SZEK
DUPLUM

Új adatok Magyarhon kryptogam virányához az 1878. évből.

(Beterjesztette a III. osztály ülésén 1879. január 20. Gönczy P.)

Mivel sokféle elfoglaltságom miatt természettudományi ismereteimet a haza javára, kellőleg nem érvényesíthetem legalább arra törekedtem, hogy a tehetségesebb ifjakat megnyerjem a mennyiségtannak s a természettudományoknak, mely két szak terjedése nagy mértékben segítheti elő a haza felvirágzását, ha oly irányban halad, mely mindenfelé szabad kilátást enged és nyit s oly modort követ, mely a kedély boldogító vonzalmainak új meg új tápanyagot szolgáltat.

E törekvésem sikere tette lehetségessé, hogy ez évben is, melyben magam nagyobb kirándulást nem tettem, képes volnék hazánk kryptogam virányát hosszú névjegyzékkel kiegészíteni. Mert nem csak azon szaktársak folytatták kutatásaikat, kiknek neveit mult évi jelentésemben elismeréssel soroltam fel, hanem hozzánk járult dr. Chyzer Cornél is, ki minden oldalú készsége és buzgalma mellett, rövid idő alatt, új támasza lesz a honi füvészetnek. Sőt Erdély is juttatott néhány kryptogamot tudomásomra, honi közlési uton.

Leginkább örültem, hogy a főváros környékéből is, hol Borbás, Szépligeti, Dietz és Hazslinszky Hugó gyűjtöttek néhány új fajt közölhetek.

A multévi jelentésemben felhozott okoknál fogva nem adhatok elő, most sem, a kryptogamokra vonatkozó minden új adatot, hanem csak azokat, melyek által az általam már feldolgozott anyag (Myxogasterek, hasgombák, üszkők, ragyák, trifolafélék, máj és lombmohok) új gyarapodást nyert.

Az utóbbi három csoportra vonatkozó adatok oly csekélyek, hogy azok közlése ez alkalommal el is maradhat.

Az adatok elősorolásánál megtartom a fönnebb említett értekezéseim rendszerét, a gazdanövények neveit vettem »Magyarhon edényes növényeinek kézi könyve« című munkából. Törekedtem rövidsége, s ovakodtam a polemiától.

A közlött anyag ugyan nem sok, de czélszerűnek tartottam ezt közleni s teljesen nem engedem át e tért idegeknek, kiket semmi sem köt az ország érdekéhez, kik már két év óta emlitenek honi lelhelyeket, Albania, Bosznia és Hercegovinából s kik még azt is rosszalják, ha a lengyel s a magyar tudományos munkát mer még nemzeti nyelven írni.

Végre köszönöm szaktársaim támogatását, s ajánlom ezentul is segítségemet gyűjtött apróságaik vizsgálására.

I. Nyákpöfek.

II-dik toldalék »Magyarhon Mixogasterei« című dolgozatomhoz.

2. Lycogala (Mich.)

L. miniatum P. Száraz fatörzsön Budapesten sz. Hzs. *H. Lycoperdum globosum* Mich. *Lycop*, *pisiforme* L. *L. epidendron*. Fr.

3. Reticularia Fr.

R. umbrina Fr. Fatuskón. Trencsén megyében, N. Podhagy m. Holuby.

7. Cribraria Schrad.

C. intricata Schrad. Bonyolodott Rostapöfec. Günyái gömbösök felállók, barnássárgák, vakfényűek. Tönkje 3—4-szer hosszabb a günya átmérőjénél, barna fekete, alján kúposan vastagodó s aljától kezdve egyenes. Megéréskor elporlik a günya felső két harmada vagy három negyede, s marad az alsó tálkaidomu része sugárosan terjedő idegekkel, s a günya felső részének ideghálója, különböző alaku, de többnyire öt oldalú horgokkal, melyek közül a nagyobbak vékonyabb erek által kisebb horgokra oszlanak. Sporái gömbösek, szennyes-sárgák 0,006 m. m. átmérővel.

Nő redves bikkén Eperjes környékén, aug. hóban. A rokon *C. vulgaris*-nál a tönk fölegyenesező, sötét biborszínű s a gúnya lekonyuló.

10. *Stemonitis Gleditsch.*

S. oblonga Fr. korhadó tölgyfa-gerendán, az üvegházban, N. Podhrágyban sz. Holuby.

S. obtusata Fr. Szőlőkarón sz. Szerednye m. Dietz S.

12. *Arcyria* Fr.

A. incarnata P. Nő nedves fenyőfán, Igló környéken is

A. punicea P. Redves tölgyfán sz. a radvanci erdőben, Ung megyében Dietz S.

13. *Trichia* Hall.

T. fallax P. A Teufelskopf nevű hegyen, Gömörben sz. Hzs. Gyula Cladonia telepen, melyet a pófecs széles rajban borított.

T. Rubiformis P. Redves fán sz. N. Podhrágy m. Holuby.

15. *Physarum* P.

Ph. chrysochroum nov. sp. Aranyszínű *H.* Sporatokok félgömbösök, alul behorpadozottak, kirivóan sárgák, vakfényűek, felállók vagy kevésbé bókólok, vastag sima barna rövid tönkön, melynek hossza ritkán haladja meg a sporatok szélességi átmerőjét. Hajzata csekély, felálló, pamacszerű, a tönk oszló szálaiból keletkező, szennyessárga. A sporák gömbösek, feketék, simák, 0,006. m. m. átmérővel.

Nő redves bikkfán, Eperjes környékén, aug. havában

Ph. luteum (Bull) Czéméte m. Eperjes környékén.

β *asterophysa*. Sporatokja apró, lencseképzű, kirivóan sárga, délkörileg 6—8 lándzsás v. lándzsás árképzű sallangokra oszló. Tönkje 5—6 hosszabb, mint a sporatok átmérője, halvány sárga, sima, görbегurba. Hajzata csekély, halvány-sárga. Sporái koromfeketék, gömbösek, simák 0,005 m. m.-nyi átmérővel.

A legkisebb s legszebb Pöfecsünk, mely ha kovadása állandónak bebizonyul, önálló fajnak veendő fel, mely a *Myxogaster* nemek közt, hol a kovadási mód a főjellegek közé tartozik, feltűnő hézagot fog pótolni.

Ph. thejoteum Fr. Mohokon lomb- és tüleveleken s mindenféle erdei szemeten szedte a lip-tómegeyi Királyhegyen Lojka.

16. *Didymium* Schrad.

D. cinereum (Batsch). Száraz galyakon, P.-Sztankóczon Zemplénben, aug. havában bőven.

18. *Leocarpus*. L. k.

L. vernicosus P. A kénes Hólyagpöfecs társaságában sz. a lip-tómegeyi Királyhegyen Lojka.

II. Hasgombák.

Második toldalék »Magyarhon hasgombái« című dolgozatomhoz.

Cyathus P.

C. Olla P. A kehelyképű alakját (*P. ollaris* Schaeff) sz. redves fán, P.-Sztankóczon Zemplénben és ugyan ott a *C. striatus*-t Hoffm. mely a v. e. t. honos.

Geaster Mich.

G. Michelianus W. G. S. *Micheli* F. Külső gúnyája vastag, husos, halavány barnássárga és 5—6 majdnem egyenlő tojásdad, kihegyezett karéjra hasad, melyek külső lapját, vékony barna, reczésen hasadozó kéreg borítja. A belső gúnya gömbös, kiemelkedő, tompa fogakra oszló, halaványabb színű szájacscsal. A sporák gömbösek, varancs töviskések. Grevillea 1873. sz. 15. l. 35 tábl. XIII.

N. Podhrágy környékén találta Holuby.

Tartozik a legnagyobb Geasterekhez s alkot *G. cryptorhynchus* és *G. Kalchbrenneri*-fajokkal igen természetes csoportot. Főjelleget helyez a faj szerzője azon sajátágba, mely szerint a külső gúnya csak karélyokra oszlik s külső lapján reczésen hasadozó kéreggel bír. A trencsényi gombán nem hasad ugyan e kéreg oly szabályos táblácskákra, mint Warthington G. Smith F. L. S. fönnébb idézett rajza mutatja, de minden honi földcsillagok közt ez áll legközelebb Smith fájához. A mi természetes is, mert az északnyugati hegyes megyék gombaviránya még igen rokon a nyugat virányához,

mert kevésbbé érzi belföldi éghajlatunk viránymódosító hatását.

G. fimbriatus Fr. Nő elszigetelten, a sóvári hegyek alján is.

Licoperdon L. p. p.

L. Borista Fr. és

L. gemmatum Fr. beküldetett, minden a f. i. munkámban felhozott válfajokban N. Podhrágy vidékéről, Holuby által. Ugyanonnan vettem.

L. caelatum Fr. is.

Globaria Quelet p. p.

G. aestivalis Bon β *stellulata* N. Podhragy m. Holuby.

G. gigantea Batsch. mutatkozott ez évben egy példányban, Eperjes környékén, erdei réten.

Borista P.

B. plumbea Fr. Nő Trencsén megyében is, honnan Holuby leküldte.

III. Üszökgombák.

Második toldalék »Magyarhon üszökgombái« című dolgozatomhoz.

3. Cystopus de Bary.

C. candidus (P.) A berki Rézsukán találta Ungvár m. Dietz.

4. Coleosporium Lev.

Ha a Hüvelyüszkök azon sporáit, melyek korán portómeg alakot nyernek, stilosporáknak tekintjük, azokat pedig, melyek tömlőikkel együtt soká viasznemű korongot alkotnak, teleutosporáknak vesszük, s a Coleosporiumok jellemeibe kétalakú sporákat követelünk: ez esetben szükséges azon fajokat, melyeknél eddig csak az első nemű sporák észleltettek, minők p. C. Ochraceum és C. Symphyti, a Cacoma nembe áttenni.

C. Tussilaginis (P.) Ungvár környékén szedte Dietz.

C. Symphyti (DC.) A fekete nadálytő levelein szedte Trencsénben Holuby.

C. Rhinanthacearum Lev. A fogancs Sertecskéen szedte Trencsénben Holuby.

C. Senecionis (Schum.) Az erdei Üszögörön sz. Trencsénben Holuby.

C. Senecionum (Rbh.) Nő a gazdanövény terjedési mezéjén.

5. *Ustilago* Lk.

U. neglecta Niess. Mellőzött koromüszök. Sporái tojásdadok vagy gömbösök, feketebarnák, varrancsos vagy kevésbé reczés episporral. A sporák hossza 0,010—0,002, vastagságuk 0,007—0,008 m. m. Niessl Beiträge Brünn 1872. l. b.

Nő a szürkezőld sertepázsit magzataiban. Nagy-Szeben környékéről közölte Fuss M.

U. Caricis (P.) C. Micheli, Schreberi és glauca terméseiben találta Trencsénben Holuby.

U. Vaillantii Tul. Vaillant koromüszke. Fejlődésében hasonló a violakék koromüszökhöz, de sporái tojásdadok vagy gömbdedek s korán bibor-feketék. A gömbösök átmérője 0,005—0,006, a tojásalakuak hosszátmérője 0,008 s vastagságuk 0,006 m. m. Az epispor sima.

Fejlődik a két levelű csilla (s a Gageak) porhonaiban, Budapest környékén, Haraszti sziget Csilláiban találta Szépligeti.

8. *Melampsora* Tul.

A berlini mycolog Magnus P. új vizsgálat alá vevén a Varüszkők családját, megkísérté nemei új osztályzását, leginkább a teleutosporafészkek szervezete alapján. Lásd Verhandl. des bot. Vereins der Prov. Brandenburg, 1875. l. 4. Ez új felosztás szerint esnek a honi varüszkők közül *Melampsora Epilobii* (Chaill) az új *Phragmopsora* nembe és *Metampsora areolata* Fr. az új *Thecaspora* nembe

M. areolata Fr. Mezőcskés Varüszök. A telelő sporák többfiókuak s összeszorúlnak feketebarna mezőcskékké. A nyári sporákat nem láttam. A sporaalak követeli e faj nemi elválasztását.

Nő a Zelnicze levelein, Eperjes és Sz.-Olaszi (Klch) környékén. M. Cerasi Schulzer talán ide tartozó.

M. Lini Tul.

L. liniperda Körn. E lenrontó fajt küldte Holuby Trencsén megyéből. Tudomásom szerint beljebb az országba még nem hatolt. Sárosban és a szepesi lenekben, melyekből sok gyűl az iglói lenkikészítő intézetbe, nem észleltetett.

β. Minor. Fuckl. Nő a béka lenen Trencsénben is (Hol.)

M. salicina Tul. Budapestről küldte Szépligeti, Ungvárról Dietz S.

M. betulina Tul. N.-Szeben vidékéről küldötte Fuss M.

M. Euphorbiae Tull. Az apró fütejen nő Ungvár m. is. (Dietz S)

9. *Uromyces Tul.*

U. Amygdali Pass. A telelő alakot szedte bőven Ungváron Dietz. S. s ez a második honi lelhely. A sporák átmérője 0,016 m. m.

U. Leguminosarum (Lk. p. p.) találtatott még :

A herehura Lóherén Ungvár m. (Dietz). Nő ott a nyul Rekettyén is.

A hegyi Lóherén Trencsénben (Holuby).

A pikkantó Dudafürtön Budapesten (Hzs. Hugó).

A széles levelű Bükkönyön. S.-A.-Ujhelyen (Chyzer).

U. Viciae Fuck. Lencsén s abrak-Babon sz. Trencsénben, Holuby.

U. Orobí Fuck. A fekete Bükkön, fűvön sz. Ungban Dietz.

U. Scutellatus P. A pannoniai fütejen Budapesten Szépligeti.

U. Ambiguus Tul. A kigyós Hagymán, Trencsénben. Holuby.

U. Polygoni Fuck. A Porcsin Czikszár fűvén szedte Budapesten Szépligeti.

10. *Urocystis Rbh.*

U. Filipendulae Tul. A kolonczoz Bajnócza Toküszke. Fejlődik a gazdanövény nyeleiben, ereiben ritkán parenchymjében, s okoz tartós daganatokat, melyek miatt a levelek fodrosokká válnak. — A daganatok hasadnak, de csak a levél elszáradásakor, hosszanti réssel. A sporák hala-



vány barnák, különböző nagyságúak; a legnagyobbak kerülékesek 0,04 hossz- és 0,02 m. m.-nyi szélességű átmérővel, a legkisebbek gömbösök, csak 0,01 m. m. vastagsággal. Eredetileg csoportosak, de korán széthullók, amiért az érett gomba Tőüszögnek tartható.

A kolonczos Bajnócza levelein találta, Visegrád környékén Borbás V.

U. oculata (Schlecht.) *Rejtett Toküszök*. A sporacsoportok gömbösök, közepükben átlátszatlanok, különben áttetszők, visszavert világosságban barnafeketék. A sporák gömbösök, simák, soká összetapadók. A csoportok (Wallroth sporái) átmérője 0,03—0,02 m. m.

Fejlődik a felbőr alatt, hosszú szálas rajokban, a levélhüvely védelme alatt, különösen a füzérek gerinczén. *Erysibe oculata* Wlfr fl. crypt. l. 212. *Polycystis oculata* Schlecht.

Rontja a Rozs füzereit. N. Podhrágy vidékéről küldte be Holuby. Beljebb keletre s délre nem hatott még, tudomásom szerint.

II. Peridermium Chev.

P. Pini Chev.

q. juni perimum. Hasonló az *α*. corticolához, de gúnyája még mulékonyabb s sporái sokkal nagyobbak, gömbösök, tojásdadok és kerülékesek 0,01—0,03 m. m. átmérővel. Az epispor varrancsos. Nó Eperjes környékén.

13. Aecidium P.

I. Csoport. Dispensa.

Ae. quadrifidum DC. Nő gyéren a ligeti kökörccsin levelein, Eperjes környékén is a borkúti völgyben.

II. Csoport. Elongata.

Ae. crassum P. Az Ebsefa levelein sz. N.-Szeben környékén Tuss.

Ae. Cruciferarum. DC. *p. p.* A keresztesek csésze-üszke. A sporafészkek szórványosak vagy kékes daganatokon társasok. A gúnya hártyanemű, elébb hosszudad, végre hengeres vagy kehelyképű, karélyas vagy fogas, kifelé türemlő karimával. A sporák fehérek, sokalakuak, de többnyire gömbded-soklapuak, sima episporral és vagy 0,016 m. m. átmérővel.

Janka Társokáján nő Budapest környékén, levelen, a szárazon s a táskákön. Közlötte Szépligeti.

III. Csoport. Poculiformia.

Ae. Ranunculacearum DC. A Lótorma Bércsén szedte Trencsénben Holuby.

Ae. Asperifolii P. A mezei Kőmagon szedte Budapes-
ten Szépligeti.

Ae. Orobi DC. A tavaszi Ledneken sz. Ungban Dietz.

Ae. Compositarum Mart. A Szamárlapun szedte Tren-
csénben Holuby.

A fekete Csükküllön sz. Trencsében Holuby. Fuckel e
fajt a *Puccinia montana* fajához, számítja mint közvetítő nem-
zedéket. Lásd Fuck. *Symbolae myc.* II. Nachträgl. 1. 14.

A pongyola Pitypangon Trencsénben Holuby.

Ae. Crepidis Willd. Az Aszász Csésze üszke. Termés-
csoportjai szabálytalan alakúak, gyakran összefolyók, sárga
foltokon a levelek alsó lapján, s helyenkint a levél mindkét
lapján, ugyanazon mycelből. A gúnya karimája sárga, épélü
vagy apróra fogas. A sporák veres sárgák, kerekdedek, 0,014
m. m. átmérővel. Spermogonok léteznek a levelek felső lapján,
a fészkek társaságában.

A két nyári Aszászon sz. Trencsénben Holuby.

IV. Csoport. Chromopoda.

Ae. Alii Grev. A homok- Hagymán találta N.-Szeben
környékén Fuss. M.

19. *Puccinia Tull.*

P. Anemones P. Nő Eperjesen, a gazdanövény szárain
is. N.-Szeben vidékéről közlötte Fuss M.

P. violarum Lk. A szagos viola fűvén sz. Trencsén-
ben Holuby.

P. Agrostemmae Fuckl. Az esteli Mécsvirágon, Eperjes
és Igló m.

P. Umbelliferarum P. a) Az erdei Turbolyán. Tren-
csénből (Hol.) vettem nyári alakját (*Uredo Chaerophylli*
Kirchr) Sporái többnyire gömbösök 0,03 m. m. átmérővel.

c) Az *Eb zelleren* sz. nyári alakját (*Uredo Cynapi DC*)
Fuss M. N. Szeben környékén.

h) *A szarvas Kocsordon* sz. nyári alakját (*Uredo Oreoselini* Hr.) Trencsénben Holuby.

k) *Apii Fuckl.* Nyári alakját (*Uredo Apii Wllr*) szedte Petrezselymen, Trencsénben Holuby. A sporák gömbösök és tojásképek is. Az első átmérője 0,026 m. m. Az utóbbiak hosszátmérője 0,03 m. m.

P. Helianthi Schw. Kiséri a gazdanövényt s fejlődik nem csak a leveleken, hanem a száron s a fészkek pikkelyein is.

P. Bardanae Cd. A molyhos Bojtorjánon sz. S.-A.-Ujhely m. Dietz S.

P. Tanacetii DC. Telelő alakját szedte Holuby Trencsénben, a sátoros Aranyviragon. A spora nyele lefelé keskenyedő s körülbelül akkora hosszúságú mint a spora, vagy is 0,040—0,055 m. m. A spora bir gyakran közepe táján vastagodó episporral.

P. obtogens Tul. Nyári alakját szedte a mezei Bórcson Holuby, Trencsénben.

P. Chondrillae Fuckl. A cserlevelű Salátán szedte Fuss is Erdélyben.

P. Cirsii Fuckl. Nő a fodros Bogacson, Eperjes m. valamint a pannoniai a lándzsás és a pöszke Bárcson is Trencsénben (Holuby)

P. Polygonorum Tul. Nő bőven Sáros és Ung megyékben a folyó Czikszáron, s átmegy hol ez a nagy Szulakkal együtt kapaszkodik annak fűvére is. E két gazdanövény ikerüszke teleutosporái teljesen megegyezők, a miért Niessl *P. Convolvuli*-ja Tulasneék *P. Polygonorum*-ával egyesítendő.

P. Asperagi DC. közöltetett Erdély déli részéből is Fuss M. által. Kiséri valószínűleg a. v. e. t. a gazdanövényt.

P. Muscari Desm. Teleutospor alakját a fürtös Györgyikén sz. Budapesten Szépligeti. A sporák hossza nyél nélkül 0,06 m. m.

P. Ornithogali nov. sp. A Sárma J.

Stylospor alakja ismeretlen.

Teleutospor alak. A sporafészkek hosszudak vagy szálasak, a felbőrrel soká fedettek. A sporák barnafelekék, kerülékesek, mindkét végökön kerekítettek, egyenlő fiókokkal, néha a válaszfal helyén kevésbé behorpadozottak,

igen vastag varrancsos episporral. A sporák nyele igen vékony, hengeres, szintelen, a spora hossza felénél is rövidebb. A spora hossza tesz 0,05 m. m. (nyele nélkül).

Tartozik az oospor Pucciniák negyedik csoportjába.

Nő Budapest környékén, Ormithogalum Bonchianumon. Közlötte Szépligeti.

P. Straminis de Bary. Nő a meddő Rozsnokon, Budapest környékén (Szépligeti) s az Ürezabon Sárosban is.

P. coronata Cld. Ung megyéből küldte Dietz.

P. Brachypodii Fuckl. A Kurtalopp J.

Nyári alak. Fészek aprók, hosszudak vagy szálasak. A sporák halaványbarnák, gömbösök sima episporral, s átmérőjőknél vagy kétszer hosszabb hengeres nyelkekkel.

Telelő alak. Fészek szálasak, soká a felbőrrel fedettek, feketebarnák. A sporák pákidomuak, egyenetlen fiókokkal, csak néha a válaszfalak helyén behorpadozottak vagy félakkora hosszasa vékony nyelen. Fuckl. symb. myc. tab. II. fig. 16.

Egyesíthető a szalma Ikerüszkével.

Az erdei Kurtatoppon szedte Trencsénben Holuby.

20. Phragmidium L. V.

Ph. effusum Fuckl. A stylospor alakját (*Uredo gyrosa* Reb.) szedte bőven Hzs. H.

Ungváron Málnaleveleken. Fejlődik leginkább a levelek felső lapján, s általam eddig a Phragmidium társaságában nem találtatott s valószínűleg nem is áll vérrokonságban vele. Erdély déli részéből közlötte Fuss M.

Ph. Poterii Fuckl. Stylospor alakját szedte Szépligeti, Budapest m. a Sashegyen.

Ph. obtusum Tul. Az ezüst- s az egyenes Pimpón szedte mindkét alakjában Trencsénben Holuby.

Ph. granulatum Fuckl. Szemcsés Rekeszüszők.

a) *Stylospor alak.* Sporafészek szórványosak, aprók, korán porosak, sárgák. Sporák gömbösök, apróra varrancsosak 0,016—0,022 m. m.-nyi átmérővel.

b) *Teleutospor alak.* A teleutosporák emelkednek a stylosporfészkekből, melyek végre a szaporodó teleutosporák miatt fekete szint nyernek. A sporák hosszudad-hengeresek, 3—4 fiókúak, kerekített végűek, sötét, varrancos episporral és hengeres nyéllel. A nyél rövid, legfőlebb félakkora mint a spora.

Nő a fehér Pimpo levelein, Erdő-Bénye környékén, hol Chyzer találta.

IV. Ragyák.

Második toldalék »Magyarhon ragyái« czimű dolgozatomhoz.

Sphaerotheca Lev.

S. microcarpa Hzs. A tövises Csimpajon sz. N. Szeben környékén Fuss M. is. *Erysibe Xanthii* kl. l. alább.

S. Castagnei Lev.

i) *Humuli* DC. Trencsénből küldte be Holuby. Kiséri a gazdanövényt, igen közönséges, de ritkán termő.

j) *Xanthii* (kl.) *Erysibe Xanthii* Kl. A sporatokok nagyocskák, könnyen kivehetők, barna táncsillaggal. A tömlők majdnem gömbdedek 0.08—0.09 m. m.-nyi keresztátmérővel és 0,10 hosszúsággal, nyolcz sporásak. A sporák gömbhosszudak 0,016 hossz és 0,012 szélességű átmérővel.

Mycelje igen közönséges. Termő példányt küldött Ungból Dietz S.

Phyllactinia Lev.

Ph. guttata Lev. o) *Lonicerae* Fuckl. Ukörke *Lonicera* n Igló m. (Dietz).

Calocladia Lev.

C. comata Lev. N. Szeben környékéről közölte Fuss M.

Erysiphe Tul.

E. Linkii (Lev)

c) *Verbasci.* A sporatok tart csak egynéhány kerülékes vagy tojásdad, nyeles két sporás tömlőt. A táncsillag áll

nyolcz rekesztelen sugárból. A mycel fejleszt visszásan tojásdad pycmideket is.

Ökörfark-koró levelein Budapesten (Hzs. H.)

Jegyzet. A német Hunyász levelein közlötö Tauscher, de példányom csak mycelt tart, melyről a gomba nem ismerhető fel.

E. lamprocarpa Lk.

i) Chondrillae. Mycelje igen sűrű, daróczképű, hófehér. Sporatokjai nagyok, tartanak vagy hús tömlőt. A tömlők hosszudad-hengeresek 2—3 sporásak. A sporák hossza nyél nélkül 0,06 m. m. Ungvár m. Dietz.

Jegyzet. A szurós Gyöngyajak levelein közlötö a honi cseregyelet utján Tauscher, de példányom csak gyenge mycelt tart, melyről magam a fajt még fel nem ismerhetem.

E. Martii Lk.

m) A kerti Pastinakon sz. Ung megyében Dietz.

E. Montagnei Lev. Nő a molyhos Bojtorjánon, Eperjesen.



1636-1922/23